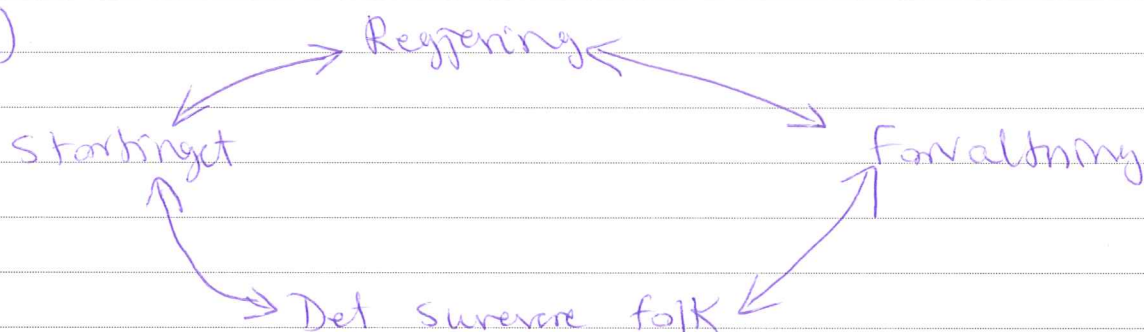

Oppg. 1 a)

Tegningen over viser den parlamentariske styringskjede. Denne styringskjeden har som formål å knytte folket sammen med de politiske organene. Samtidig skaper denne styringskjede en maktbalanse mellom de politiske organene. For at ingen skal misbruke makten sin holder de kontroll med hverandre.

De politiske organene har avgrensede oppgaveområder. Stortinget som er den lovgivende makt har som hovedoppgave å vedta lover. I tillegg skal det utforme statsbudsjett, og andre regnskaper. Regjeringen som er den utøvende makt skal jobbe med forslag til Stortinget, i tillegg skal det iverksette dem. Forvaltningen er et redskap for regjeringen, og den skal være iverksettende og rådgivende for regjeringen. Det stilles krav til forvaltning om nøytralitet. Det suverene norske folk sin oppgave er å stemme ved valg ved å velge hvilket parti og personer de vil ha inn i de folkevalgte organene.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 2 av 18

oppg. 1

a) Mennesket har til all tid sett det som hensiktsmessig om å gå sammen om å danne samfunn. Thomas Hobbes beskriver at menneskene før denne samlingen er preget av en naturtilstand, hvor uro er førende for hvordan forholdet mellom mennesker er. Derfor blir man avhengig av makt for å danne et samfunn, og argi makt til en gruppe som styrer i folkets vilje. Hvordan dette samfunnet skal være er avhengig av hvilket tanker man har om mennesket, og hvilken stat man ønsker.

Norges grunnlov fra 1814 ble vedtatt på Eidsvoll, og beskriver akkurat dette om hvordan staten skal være. De ledende tankene i grunnloven tar utgangspunktet i Rousseaus tanker om vår rett til å bestemme over oss selv. Vår konstitusjon bygger derfor på prinsipper om allmennviljen og folkets suverenitet. Når grunnloven ble vedtatt, var Norge fortsatt i union med Sverige. Eidsvollmennene tok inn i vår grunnlov tankene om at for å sikre folkets suverenitet må makten spres. Makten må ikke holdes i en hånd eller sete. Montesquies maktfordelingsprinsippet beskriver en tredeling av makten, hvor de ulike institusjoner har en kontrollfunksjon overfor hverandre for igjen å sikre folkets suverenitet.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 3 av 18

Grunntoren beskriver den lovgivende makt, den utøvende makt og den dømmende makt. Den er en av de eldste nåværende konstitusjoner i verden. Den lovgivende og utøvende makt inngår i den parlamentariske styringskjede. Den lovgivende makt er domstolene med høyesterett i spissen. Dette organet er politisk uavhengig, og er underlagt justisdepartementets administrasjon.

Før vi fikk grunntoren styrte embetsmennene i kongens navn. De styrte så lenge kongen ønsket det. Etter grunntoren 1814 og innføringen av parlamentarismen 1884 styrte de i folkets. Her er det viktig å merke at embetsmennene som satt med beslutningsmyndighet på ingen måte representerte et tversnitt av befolkningen. Denne retten ble først og fremst knyttet opp mot kompetanse og eiendom.

Vår grunntov beskriver hvordan man gjennom valgordningen skal ivareta folkets interesser. Vårt system er ordnet på et indirekte demokrati. Det vil si at vi stemmer på den gruppen valgmann, som vi mener passer best med de verdiene og interessene som vi har. Derfor er det viktig med et valg-system som på best mulig måte kan representere folket. Gjennom valgordningen legitimerer vi at en gruppe styrer på vegne av folket, at de styrer etter regler og lover som finnes i samfunnet.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 4 av 18

Ved at staten har monopol på statsmakt, gjør at vi i utgangspunktet er beskyttet fra overgrep mot andre. Her kunne man diskutert hvordan private selskaper opererer i grensen, og prøver å skaffe seg mere makt og myndighet.

vi har i Norge hatt tre typer valgordninger. Fra 1814 har vi hatt en ordning med indirekte flertallsvalg. Så hadde vi en periode flertallsvalg i enmannskretser. Fra 1919 og fram til i dag har vi hatt forholdsvalg i flermannskretser. Det vil si at valgdistriktene er organisert utifra fylkene. Hvert fylke får tildelt et visst antall mandater etter størrelse, som igjen utdeles etter stemmeantall. Vi har i dag 19 valgdistrikt. I tillegg må det nevnes at vi fra 1887 har hatt et eget Sameting.

Gjennom valgordningen som er folkets formelle kanal i den parlamentariske kanal, kan man stemme i stortingsvalg og kommunevalg. Det har også vært 2 store folkeavstemninger angående vårt forhold til EU. Her vil jeg påpeke at også gjennom andre former kan befolkningen få sin stemme hørt, men disse formene er ikke i stor grad regulert i grunnloven.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 5 av 18

Gjennom valgordningen er alle som oppfyller kravene til å stemme, gitt en mulighet til å påvirke politikken. Her er det verdt å merke at ikke alle hadde like god tilgang til å stemme tidligere. Som nevnt var beslutningsmyndighet og stemmerett knyttet opp mot kompetanse og eiendom, og kvinner fikk ikke sin formelle stemmerett før i 1913. Senere ble stemmealderen senket til 18 år.

De politiske partiene er bindeledd mellom folket og den parlamentariske kanal. Derfor har de ansvar med å skaffe skiktede kandidater gjennom en nominasjonsprosess. Partiene utformer mål og program som de velges inn på Stortinget på.

I stortingsperioden 2007-2013 er 7 ulike partier representert på Stortinget. Som nevnt etter et valg utdeles mandater etter stemmeantall og distrikter. Det er 169 representanter som sitter på Stortinget. Når disse representantene kommer til Stortinget samles de i de ulike parti-gruppene. Alle representanter fra det samme partiet samles i en parti-gruppe. Her utformes mange avstandpunkter, som partiet skal stå utad om. Arbeidet ledes av en parlamentarisk leder som velges fra gruppen. Hans ansvar er å samordne gruppens synspunkter, arbeid osv. Han blir også den som representerer gruppen i møtet med resten av Stortinget, regjering og forvaltning.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 6 av 18

I tillegg har partiene egne sekretærer på Stortinget, som holder gruppen oppdatert på hva som skjer i de andre Stortingets gruppene, og den generelle virksomheten på tinget. I tillegg er de i kontakt med forvaltningen som sørger for at informasjon kommer inn og ut av gruppen.

I tillegg til parti-gruppene, blir også representantene fordelt i faste komiteer på Stortinget. Hver representant sitter i minst 1 komité. Det er i disse komiteene at mesteparten av arbeidet blir gjort i løpet av en dag, og her forebereder man saker også.

Stortinget er bindeledd mellom Stortinget og forvaltning, og man finner mange saks-eksperter her. I tillegg til å arbeide med forslag og vedtak som kommer fra regjeringen, får hver representant et saks-område som man setter seg godt inn i. Oppdelingen av antall komiteer og saksområder varierer, men inndelingen gjenspeiler inndelingen vi finner i samfunnet i dag med ulike fagområder og segment.

Når Stortinget konstituerer seg hvert år, blir også et antall fra Stortingets representantene inndelt i presidentskapet.

Presidentskapet består av 1 president og 5 vise presidenter. I tillegg er Stortingets direktør sekretær for presidentskapet.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 7 av 18

høyeste offentlige
presidenten innehar det offentlige høyeste verv
i Norge etter Kongen. Presidenskapets oppgaver
er å holde forretningsorden til Stortinget.
De skal organisere møtene, forberede møtene
som skal foregå. De holder f.eks styr på
skikk, tid og bruk under spørretime på
onsdager. Presidenskapet representerer Stortinget
utenfor, og det er forment en nøytral rolle
fra presidenskapet i og med at de
forvalter Stortingets forretningsorden.
Sakene i Stortinget blir vedtatt i plenum, det
betyr ikke at alle representantene trenger å
være tilstede. Her har partiene viktig oppgave
med å sørge for at nok av sine egne er
tilstede ved å bytte fravær.

Stortingets oppgaver går først og fremst ut på
å fatte bevilge penger, jobbe med lovvedtak,
vedtak lover og kontrollere regjeringen. Det meste
arbeidet som blir gjort i Stortinget kommer
fra regjeringen. Stortinget samles i 7-8 mnd
i året fordelt på 2 sesjoner. Mye av
høsten går til budsjettarbeid. Både statsbudsjett
og nasjonalbudsjett tar mye tid. Det er
viktig å planlegge inntekter og utgifter til
den offentlige sektor. Hvem får hva er
alltid en drakamp mellom kryssende
interesser. I tillegg bruker Stortinget mye tid
på å vedta lover. Hvert år blir om lag 100
lover behandlet/vedtatt i Stortinget.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 8 av 18

Her er arbeidet som skjer i komiteene viktig. Det er i disse komiteene at man finner kryssende forventninger på grunn av at man må samarbeide på tvers av partipolitisk profil med egne organisasjoner, andre organisasjoner osv.

Med parlamentarismen 1984, ble Stortingets posisjon forsterket. Parlamentarismen var i mange år innarbeidet som sedvane, og ble ikke innlemmet i vårt lovverk før i 2007. Etter 1984 må regjeringen ha støtte fra flertall i Stortinget. Vi har i Norge en negativ parlamentarisme, det vil si at regjeringen sitter så lenge den har tillit i Stortinget. Hvis den parlamentariske lederen ikke ser god grunnlag for regjeringen å bli ~~st~~ sittende lenger, kan den bli nødt til å gå av.

Stortinget har i de siste årene økt sin kontroll med regjeringen. Det er flere måter dette skjer på. Stortinget har innsynsrett i statsrådsprotokollene. Det er kontroll og konstitusjonskomiteen som står for denne gjennomgangen. Stortinget benytter seg i større grad av innsynsretten, den er gitt gjennom offentlighetsloven hvor den kontrollerer regjeringen og forvaltningen.

På 90-tallet ~~økte~~ Stortinget hadde Stortinget økt sin kontroll med regjering og forvaltning, som statsråder må stå for gjennomordningen med åpne spørretimer.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 9 av 18

Her må 3-4 statsråder samles i Stortinget hver onsdag kl. 11 for å svare for sitt arbeid i departementet, ved at man har fått umeldte spørsmål under dette spørresystemet, har det åpnet mulighet for spontanitet og overraskelser.

I 1995 stod festet Stortinget at det skulle være åpne høringer rundt ulike tema ved behov. Dette fører til at regjeringen må også gjøre rede for sitt arbeid.

Kanskje den viktigste kontrollen med regjeringen skjer gjennom medias søkelys. Her kommer fram informasjon som Stortinget ikke kunne hatt muligheten til å skaffe selv. Media fungerer som kontrollør og vaktbikkje, som bringer fram informasjon og kontrollerer regjeringen. Massemedia er en mektig kanal for politisk styring. De påvirker politikken i stor grad ved å bestemme hva som skal settes på dagsorden. En enkelt sak kan gjennom media bli utfordring for politikkerne, og kan få regjeringen til å endre standpunkt i saker, og endre vedtak.

Vi har i dag 5 former for regjeringsdannelser. Mindretalls regjering, flertalls regjering, samlings regjering, mindretallskoalisjon og flertalls koalisjon.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 10 av 18

De første partiene Høyre og Venstre så dagens lys av innføringen av parlamentarismen 1884. Arbeiderpartiet ble stiftet i 1887, men hadde ikke sin første stortingsrepresentant før i 1903. Arbeiderpartiet har i hele etterkrigstida vært det dominerende parti. Man kan se i langtidspogrammet at fokuset etter 1945 har vært økonomien og sysselsettingen, man ønsket å styrke økonomien for å få landet på føle igjen. Regjeringen består av statsråder, og er det som grunnloven uttaler som den utøvende makt. Statsråder er ledere for hvert sitt departement, som arbeider innenfor sitt fagfelt.

Vi har 19 statsråder i dag. Etter unionsoppløsningen med Sverige i 1905, fikk vi utenriksdepartementet. Dette departementet består av 2 statsråder, utenriksministeren Jonas G. Støre og utviklings og bistandsministeren Erik Solheim.

Regjeringen er det organet som har initiativrett til stortinget, hvor de sender ulike dokumenter som blir utarbeidet i forvaltningen og ~~den~~ den politiske administrasjon til stortinget som den lovgivende makt.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 11 av 18

I siste makt utredning lagt fram av Bondevik regjering II at ~~stør~~ Stortingets posisjon er svekket. Allikevel er det ~~en~~ diskusjon ompe som hevder at Stortinget har for mye makt i forhold til regjeringen. I følge grunnloven paragraf 12 er regjeringen gitt enerett når det kommer til opprettelse av departement og forholdet mellom dem. Man ønsker jo et godt forhold mellom de som vedtar lover, og utfører politikken. Men Stortinget kan komme med henstilling til hvordan oppbyggingen skal være, i tillegg vil mye kunne styres gjennom bevilgninger som Stortinget er ansvarlig for. På mange måter er det viktig med et ryddig forhold mellom Stortinget og regjeringen. Maktfordelingsprinsippet beskriver en ordening hvor makten er fordelt. Dette er i realiteten et tomt prinsipp hvis makten i realiteten ikke er fordelt. Thorbjørn Jagland har uttalt sin misnøye med forholdet mellom Stortinget og regjering. Han hevder at det er uansett Stortinget som bestemmer. Ved at Stortinget i større grad har økt sin makt gjennom ulike organer og ordninger, kan dette sies å stemme. Men hva gjør dette med demokratiet vi har i dag? Ved at valgordningene ikke representerer folkets verdier, og representantene på ingen måte representerer et tversnitt av befolkningen, kan dette være negativt for vårt indirekte demokrati.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 12 av 18

Når man går tilbake, og ser på forholdet mellom Stortinget og regjeringen. Ser man at balansegangen mellom de to instansene ikke er klare. Stortinget vedtar lover, og utformer politikken. En grunn til hvorfor regjeringen bør få handlingsrom, er at det er vanskelig å føre en god og langsiktig politikk med stadig inngripen og kontroll. Med tanke på effektivitet bør regjeringen få større handlingsrom.

Regjeringen skal sette politikken ut i livet, ved siden av det betydelige arbeidet ^{i departementet} er regjeringen samlet i Kongens Statsråd fredag kl. 10. Her har sakene som skal behandles vært på forberedelse i statsråd, og regjeringskonferanse. Ved viktige saker blir Stortinget og partigruppene informert.

Avsluttende kan man si at regjeringsrolle i forhold til Stortinget, vil være avhengig av den parlamentariske situasjon. Regjeringen har mistet mye av sin makt til Stortinget, men samtidig er det viktig å se på andre faktorer som forklarer årsakene til dette.

Maktutredningen viser at mye beslutningsmyndighet er lagt til det overnasjonale nivå og internasjonale organer. Men med tanke på grunntankene om demokrati, folketsvilje og den parlamentariske kamal er et ryddig forhold mellom Stortinget og regjeringen avgjørende. Skal kvaliteten av det politikkene produseres og effektiviteten av arbeidet som utføres være tilfredsstillende, må forholdet være ryddig.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 13 av 18

oppg. 1

b) Forvaltningen i Norge er administrasjonen som jobber for å sette ut i livet det som blir vedtatt av den politiske ledelsen. Sentraladministrasjonen er har hele Norge som sitt virkefelt. Forvaltningen finnes på alle nivå: lokale, regionale og nasjonale. I tillegg har vi fått egne organer som regulerer vårt forhold til andre organer.

Statsråden er leder for et departement, som igjen er ansvarlig for aktivitetene i de underliggende organene. Departementsstrukturen kjennetegnes av et hierarkisk system med vertikale åpne veier. Statsråden sammen med sekretærer og politiske rådgivere utgjør den politiske ledelsen. Sekretærene inngår i hierarkiet, og er nest kommanderende.

Departementsråden er leder for administrasjonen. Man finner i embetsverket stillinger som er knyttet opp mot den administrative ledelsen. I embetsverket finner man et godt embetsvern, og i disse sitter stillinger som er tilsatt av Kongens statsråd.

Vi fikk i Norge vår sentraladministrasjon i 1814, siden den gang, har den vært gjenstand for diskusjon og ombygging.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 14 av 18

Vi kan lese i langtidspogrammet at interessen for sentraladministrasjonen på 50- og 60-tallet øker betraktelig. Man ser nå på hvordan administrasjonen fungerer, og veksten i departementet øker.

Ved koordineringsproblem og en for stor administrasjon skilles en del oppgaver og områder ut i mindre enheter.

Gjennom 60-tallet ser man denne desentraliseringen av ansvar. Begrunnelsen for direktoratene er at oppgaver som kan klassifiseres som rutinepreget og regelstyrt skal kunne samles inn under et område.

Utover 70-tallet ser man utskillingen fra ~~departementene~~ departementene avtar, og man får i større grad en desentralisering av oppgavene til kommunene. 80-tallet er preget av ~~mark~~ tanker om markedsretter og New Public Management. Den offentlige sektor er blitt stor, spesielt med tanke på velferdssektoren.

Fra nyere tid må nav-reformen nevnes som den største reformen i nyere tid. Det som er særegnet å nevne i forhold til nav-reformene, er at Stortingets riksrvisjon som kontrollerer regjeringen og forvaltningen ~~flere~~ flere ganger har nektet å godta navs budsjetter.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 15 av 18

Arbeidsoppgavene i departementet er å sette i livet de vedtakene som blir gjort av den politiske ledelsen, forberede saker som skal presenteres for Stortinget og råde regjeringen, og generelt være den sakseksperten i departementet som statsrådene kan støtte seg til. Det er i departementet det legges tilrette for politikken.

Utviklingen har i større grad gått mot å være tilrettelegger for politikken, i stedet kun for administrasjonen. Skillet mellom politikk og administrasjon er i stor grad uklart.

Administrasjonen skal fremlegge for politikkerne de faglige hensyn som er viktige i en sak. I og med at vårt samfunn setter vitenskapelige sannheter høyt, har dette organet fått en enorm betydning.

Hvert ~~departement~~ departement spesialisere seg innenfor sitt felt, og man får i større grad en avgrenset og segmentert område å jobbe innenfor. Enkelte har dradd det så langt, og harder at vi har fått teknokratiske innslag i forvaltningen. Dette kan sjel å stemme, ser man på sammensettingen av ansatte i forvaltningen, ser man klart at det er de faglige kvalifikasjonene som skal være gjeldende. Vi har byttet ut mange av de juristene som preget etterkrigs-tida, med ulike representanter fra ulike sektorer. Hovedtyngden ligger på statsvitere, økonomer og realister.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 16 av 18

Forvaltningen bygger på en del ulike prinsipper. Prinsippet om flertallsstyre skal sikre at den regjeringen som blir valgt skal få mulighets til å realisere sitt parti-program. Det stilles krav til forvaltningen om nøytralitet og politisk nøytralitet. Forvaltningen skal være et nøytralt redskap for regjeringen og opposisjon. Et annet viktig prinsipp, er prinsippet om partistyre. Dette prinsippet sikrer at alle som blir berørt av en beslutning og lovvedtak, skal kunne få muligheten til å uttale seg i en sak. Dette skjer gjennom utvalg, råd med andre interesseorganisasjoner, andre berørte instanser og enkelte personer.

Prinsippet om fagstyre skal sikre at kunnskapen og kompetansen er høy i forvaltningen. Rekrutteringen skal derfor skje på grunn av de faglige kvalifikasjonene. Her ser man at det er uheldig for embetsansatte å få jobb i politikk, og omvendt.

Prinsippet om rettsikkerhet skal sikre at alle som er i kontakt med forvaltningen skal få ivare tatt sine rettigheter.

I dag blir det satt store spørsmål tegn rundt forholdet mellom politikk og administrasjon. Det betyr en svekkelse for demokratiet hvis administrasjonen får for mye makt.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 17 av 18

i realiteten

Hvor er det / politikken utspiller seg? Er det de folkevalgte som utformer politikken, eller er det administrasjonen? ved økende press på statsråder gjennom arbeid i regjering, Stortinget og medias søtelys må nok store deler av arbeidet delegeres ned i administrasjonen.

For at forvaltningen ikke skal slette demokratiet er det viktig med et klart skille mellom politikk og administrasjon. Politikere må kunne kontrollere administrasjonen, og lojaliteten må vektlegges høyt for de forvaltningsansatte. I forhold til lojalitet må det nevnes at ansatte kan møte kryssende hensyn. Lojalitet og nøytralitet kan i mange tilfeller være vanskelig å forene.

Forvaltningen blir ansatt som noe bestående, som har innarbeidet rutiner og vaner gjennom forrige regjering. I USA har de tatt følgende av at dette kanskje kan være vanskelig å forene, derfor blir en rekke stillinger i embetsverket skiftet ut ved skifte i parti. Dette kunne kanskje vært aktuelt for Norge, men for det første har ikke vi ~~like mange sett~~ ^{like mange sett} med aktuelle kandidater, og for det andre vil administrasjonen i større grad framstå som politisk.

like mange

Emnekode : ST_100
Kandidatnr. : 8612
Dato : 04.12.2012
Ark nr. : 18 av 18

Et annet hensyn som kan være vanskelig å forene er forholdet mellom nøytralitet og faglig uavhengighet. Det er forventet at forvaltningen legger vekt på det faglige i sine beslutninger. Dette kan være vanskelig å forene i noen tilfeller, spesielt hvis man møter motstridende interesser. Politikkerne tar kanskje ikke hensyn til det faglige i sine vurderinger og går på tvers av dette. I all hovedsak er det likevel viktig med et godt forhold mellom politikken og dens administrasjon.

Knappe
Administrasjonen har en helt klar posisjon i politikken, med mulighet for innflytelse over politikken. Politikken er kampen og fordelingen av gode og ressurser, og administrasjonen kan legge egen interesse til grunn for vurderingene sine. Men sterkt sett kan forvaltningen sies å være like demokratisk organ både for regjering, statsråd, opposisjon og ulike interesseorganisasjoner som har fått en utvidet makt.